

การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

An Assessment of the Bachelor of Science Program in Community Public Health : Rajabhat Mahasarakham University

กนกพร ทองสอดแสง¹ อรนุช วงศ์วัฒนาเสถียร² และมนทิรา จันทวารีย์³

Kanokporn Tongsodsang¹, Oranuch Wongwattanasathien² and Montira Juntavaree³

สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2,3}

Corresponding author, E-mail : kanokporn@rmu.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาวะการทำงานของบัณฑิต 2) ศึกษาการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน ตามความคิดเห็นของบัณฑิตและอาจารย์และ 3) ศึกษาคุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน ปีการศึกษา 2556 และปีการศึกษา 2557 จำนวน 162 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 คน และผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานของบัณฑิต รวม 162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 3 ชุด แบบสอบถามบัณฑิตเพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานของบัณฑิต และแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ การหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาหรือข้อ (Item content validity index, I-CVI) ได้ค่าทุกข้อเท่ากับ 1.00 และความตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (Content validity for scale, S-CVI) เท่ากับ 1.00 ทั้ง 3 ชุด ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาวะการทำงานของบัณฑิต บัณฑิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทั้งหมด หน่วยงานที่สังกัด ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลเอกชน
2. ศึกษาการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน ระดับความคิดเห็นของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความรู้ที่เคยเรียนมาในกลุ่มวิชาเลือกเสรี ไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก
3. คุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิต พบว่า คุณภาพของบัณฑิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของบัณฑิตมีมากที่สุด ด้านมนุษยสัมพันธ์รองลงมา ส่วนด้านความรู้ความสามารถพิเศษน้อยที่สุด
4. ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ในสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจารย์มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชามากที่สุด รองลงมาคือบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับอาชีพครูอยู่ในระดับมาก และการใช้เสียงหรือท่วงท่า วาจา การตอบข้อซักถามอยู่ในระดับต่ำสุด

คำสำคัญ : การประเมิน ; วิทยาศาสตรบัณฑิต ; สาธารณสุขชุมชน

ABSTRACT

This research aimed to study i) graduates working condition, ii) the Bachelor of Science Program in Community Public Health evaluation by graduates and instructors, and iii) graduates quality assessment by instructors, graduates work supervisors and graduates co-workers. The sample consisted of 162 graduates. In addition, 2 main groups who were 8 instructors and 162 graduates work supervisor or graduates co-workers gave more information.

The research instruments were questionnaires by using 3 different forms which for i) the program evaluation by graduates, ii) graduates work supervisors and graduates co-workers, and iii) the instructors. The item content validity index (I-CVI) was at level 1.00 and the content validity for scale (S-CVI) was at level 1.00 in all questionnaire forms. Finding of the study was as follows:

1. Working condition was found that almost graduates have working in private hospitals.

2. Opinion of the sample graduates about the program indicated at a high level. However, their opinions about applying elective subjects for working were shown at medium level. In addition, opinions of the instructors about curriculum structure were considered in appropriateness.

3. Graduates quality assessed by the instructors, graduates work supervisors and graduates co-workers shown that the quality of graduates were appropriateness at a high level especially morality and ethic item was the highest level follow by human relations. On the other hand, the special qualifications were at the lowest level.

4. Opinion of the sample graduates about the teaching of the program instructors shown at a high level. When each item was considered, it was found that the knowledge and ability was rated highly while teaching characteristics and question and answer performance of instructors were considered subsequently.

Keywords : Assessment ; Bachelor of Science ; Community Public Health

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของสังคม เนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ ได้ถูกจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทางวางแผนหลักสูตรจึงมาจากการตอบสนองความต้องการของสังคม โดยคำนึงถึงกระบวนการเรียนรู้ธรรมชาติของผู้เรียน [1] หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษา การจัดการเรียนการสอนต้องยึดหลักสูตร และวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละหลักสูตรในสาขาวิชาชีพ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคม คณะกรรมการประจำหลักสูตรหรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการบริหารทางวิชาการจึงต้องวางแผนในการติดตามผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับให้ทันกับสังคมที่มีการ

เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การศึกษาถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ เพื่อให้บุคคลที่ได้รับการ ศึกษาแล้วช่วยกันพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนุญจึงกำหนดไว้ว่า การศึกษาเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารรัฐ คือ รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องจัดการศึกษาอย่างดีที่สุด อย่างไรก็ตามการใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลไปสู่การพัฒนาบ้านเมืองควรจะต้องแน่ใจก่อนว่า การศึกษานั้นมีคุณภาพจริง เพราะถ้าการศึกษาไม่ดี การพัฒนาย่อมไม่ได้ผลตามต้องการ [2] การศึกษาในระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงที่มีพันธกิจหลัก คือ งานสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม

และความรับผิดชอบ ขอบต่อสังคม รวมทั้งเข้าใจในตนเองและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า เป็นการต่อยอดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น [3] องค์ประกอบอย่างหนึ่งของการให้การศึกษา คือ “หลักสูตร” เนื่องจากหลักสูตรคือ แผนงานที่จัดให้มีการเรียนรู้ ถ้าแผนงานไม่มีการจัดการเรียนรู้อะไรก็ไม่ได้ไปด้วย [4] หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เมื่อกล่าวถึงการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตาม จำเป็นจะต้องกล่าวถึงหลักสูตรควบคู่กันไปด้วยเสมอ การจัดการศึกษาจะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ถ้าปราศจากหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องชี้แนวทางว่า ควรจะดำเนินการจัดการศึกษาไปในแนวทางใด ในการจัดการศึกษาหลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถสะท้อนให้เห็นเป้าหมายของการศึกษาว่า ต้องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชากรของประเทศไปทางใดและอย่างไร นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเสมือนเข็มทิศช่วยชี้ทางให้ครูสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุตามต้องการ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรก็คือ แผนดำเนินการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายนั่นเอง การจัดทำหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาต้องจัดให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อที่จะสร้างกำลังคนไปประกอบ การงานอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มหาวิทยาลัยจึงไม่ใช่แค่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ทักษะทางวิชาชีพเท่านั้น แต่ต้องเป็นบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตามวิชาชีพและทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทำหน้าที่ดูแลกำกับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้มีนโยบายให้ทำการติดตามและปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ ปี ดังนั้นก่อนที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรเสียก่อน เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป ข้อคิดเห็นที่ได้จากอาจารย์ผู้สอน การสอบถามผู้เกี่ยวข้อง กับบัณฑิตล้วนมีคุณค่าต่อการประเมินหลักสูตร นอกจากนั้นการติดตามผลบัณฑิตเพื่อที่จะได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพว่าได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานตรงกับสาขาที่จบมาหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคเช่นไร การประเมินผลการปฏิบัติงานนี้ถือเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงานบุคคลซึ่งส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และยังก่อให้เกิดการพัฒนาตัวบุคคลให้มีมาตรฐานในการทำงานตามที่หน่วยงานตั้งเป้าหมายไว้ และข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนั้นสามารถเป็นแนวทางในการ

จัดการฝึกอบรม หรือจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาปัจจุบันได้อีกด้วย

สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ได้ผลิตบัณฑิตจบแล้วสองรุ่น รุ่นที่ 1 จำนวน 247 คน รุ่นที่ 2 จำนวน 128 คน รวมทั้งสิ้น 375 คน และยังไม่ได้มีการประเมินหลักสูตรดังกล่าว จากที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะการทำงานของบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน ตามความคิดเห็นของบัณฑิตและอาจารย์
3. เพื่อศึกษาคุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิต

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) สังกัดคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 สภาวะการทำงานของบัณฑิต
 - 2.2 การใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน
 - 2.3 คุณภาพของบัณฑิต
3. ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย ปี พ.ศ. 2558 ถึง ปี พ.ศ. 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation research) ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลโดยนำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) มาวิเคราะห์เป็นรายข้อเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร ดังตารางที่ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสาธาณสุขชุมชน ปีการศึกษา 2556 และปีการศึกษา 2557 จำนวน 375 คน

กลุ่มตัวอย่าง บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสาธาณสุขชุมชน จำนวน 200 คน โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง Krejcie and Morgan [5] ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 191 คน ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มอีก 9 คน รวม 200 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมจากบัณฑิต แยกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (1) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 คน (2) ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานของบัณฑิต รวม 200 คน

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร
1. มีความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ สาธารณสุขและเจตคติอันนำไปสู่การประกอบอาชีพเกี่ยวกับสาธาณสุขชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. เพื่อศึกษาสภาวะการทำงานของบัณฑิต
2. มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนและสามารถ นำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในงานสาธาณสุขเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน	2. เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธาณสุขชุมชน ตามความคิดเห็นของบัณฑิตและอาจารย์ของบัณฑิตและอาจารย์
3. สามารถถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านสุขภาพและการมีส่วนร่วมในงานสาธาณสุข	3. เพื่อศึกษาคุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิต

เครื่องมือการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ จำนวน 3 ชุด คือ

1. แบบสอบถามบัณฑิตเพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธาณสุขชุมชน มีทั้งสิ้น 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธาณสุขชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านหมวดวิชาของหลักสูตร และด้านความสามารถบัณฑิต

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธาณสุขชุมชน เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

2. แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีทั้งสิ้น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธาณสุขชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถพิเศษ ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ และข้อคิดเห็นอื่น เป็นคำถามปลายเปิด

3. แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ มีทั้งสิ้น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธาณสุขชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และความคิดเห็นอื่น เป็นคำถามปลายเปิด

นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาความตรงตามเนื้อหารายข้อ (item content validity index, I-CVI) ได้ค่าทุกข้อเท่ากับ 1.00 และความตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (Content validity for scale, S-CVI) เท่ากับ 1.00 ทั้ง 3 ชุดแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เช่น การใช้คำควรเป็นแนวทางเดียวกัน เพิ่มตัวชี้วัดบางตัวเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ บางหัวข้อควรเป็นหัวข้อย่อย และลำดับความสำคัญโดยจัดกลุ่มเดียวกันให้อยู่ในลำดับใกล้เคียงกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามบัณฑิตเพื่อประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยได้ส่งให้บัณฑิตทางไปรษณีย์และให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ จำนวน 200 ชุด พบว่า บัณฑิตได้ส่งกลับคืนมา 162 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 81.00 ไปรษณีย์ที่กลับคืนมาจำนวน 5 ชุด ไม่ได้รับคืนมา 33 ชุด

2. แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานของบัณฑิต ผู้วิจัยได้แยกใส่ซองเฉพาะและส่งไปพร้อมกับแบบสอบถามบัณฑิต โดยให้บัณฑิตนำไปให้กับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานของบัณฑิตตอบแล้วปิดผนึกซองส่งกลับมารวมกับแบบสอบถามของบัณฑิตได้รับกลับคืนมา 110 ชุด คิดเป็นร้อยละ 55

3. แบบสอบถามอาจารย์ ผู้วิจัยได้ส่งให้อาจารย์ผู้สอนด้วยตนเองจำนวน 8 ชุด ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ ดังนี้

1. แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) หาความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. แบบสอบถามที่มีลักษณะปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงหลักสูตร โดยประเมินสภาวะการทำงานของบัณฑิตศึกษาการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชนตามความคิดเห็นของบัณฑิตและอาจารย์ และศึกษาคุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิตได้ผลวิจัยดังนี้

1. สภาวะการทำงานของบัณฑิตบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 162 คน เป็นผู้ชาย 30 คน ผู้หญิง 132 คน ประกอบอาชีพ รับราชการ 12 คน พนักงาน 132 คน และอื่น ๆ 18 คน หน่วยงานที่บัณฑิตสังกัด แยกเป็น โรงพยาบาลของรัฐ 15 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 78 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 12 แห่ง บริษัท/ห้างร้าน 33 แห่ง อื่น ๆ 24 แห่ง

2. ศึกษาการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน ของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ (1) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.10, S.D. = 0.70$) (2) ด้านหมวดวิชาของหลักสูตร ($\bar{x} = 3.76, S.D. = 0.81$) และ (3) ด้านความสามารถบัณฑิต ($\bar{x} = 4.27, S.D. = 0.69$) ยกเว้นความรู้ที่เคยเรียนมาในกลุ่มวิชาเลือกเสรี ไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26, S.D. = 0.97$)

ข้อคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับระดับคุณภาพของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน พบว่าด้านโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.45, S.D. = 0.64$) จำนวนหน่วยกิตของกลุ่มภาษาและการสื่อสารมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75, S.D. = 0.46$) รองลงมาคือ กลุ่มสังคมศาสตร์ วิชาเอกบังคับ และวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62, S.D. = 0.51$) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95, S.D. = 0.45$)

3. คุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิตพบว่า คุณภาพของ

บัณฑิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13, S.D.=0.63$)
พิจารณาเป็นรายด้าน สุขภาพร่างกายและจิตใจของบัณฑิตมีความ
เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63, S.D.=0.74$) ส่วนด้าน
บุคลิกภาพ ด้านความกระตือรือร้น และความมีระเบียบวินัยมี
ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88, S.D.= 0.64$)

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามหลักสูตร
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนของผู้บังคับ
บัญชาหรือเพื่อนร่วมงานของบัณฑิต พบว่า ด้านคุณธรรมและ
จริยธรรมของบัณฑิตมีมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52, S.D.=0.55$) โดย
เฉพาะความซื่อสัตย์ ($\bar{x} = 4.65, S.D.=0.48$) รองลงมาเป็นด้าน
มนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.44, S.D.=0.58$) ส่วนด้านความรู้ความ
สามารถพิเศษน้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.10, S.D.= 0.68$)

4. ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์
ในสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 4.30, S.D.=0.64$) ถ้าแยกเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์มีความ
รู้ ความ สามารถ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชามากที่สุด
($\bar{x} = 4.53, S.D.=0.57$) รองลงมาคือบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับ
อาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46, S.D.=0.53$) และ การใช้เสียง
หรือท่วงท่า วาจา การตอบข้อซักถามอยู่ในระดับท้ายสุด
($\bar{x} = 4.12, S.D.= 0.70$)

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำมาสรุปผลและอภิปรายการวิจัยดังนี้

1. สภาพการทำงานของบัณฑิตบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถาม
เป็นบัณฑิตที่จบการศึกษารุ่นที่ 1 (ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ.
2556) และรุ่นที่ 2 (ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ.2557) จำนวน 162
คน ส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่สังกัดโรงพยาบาลเอกชนในฝ่ายส่ง
เสริมสุขภาพ 78 คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 12 คน
ส่วนที่ทำงานในส่วนอื่น ๆ ก็ยังเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพที่
เรียนมา ไม่ว่าจะเป็นอยู่บริษัท คลินิกสุขภาพ โรงงานอุตสาหกรรม
(ในส่วนของห้องพยาบาล) เป็นต้น ส่วนบัณฑิตที่สังกัดองค์การ
บริหารจังหวัด องค์การบริหารตำบล สำนักงานเทศบาล ทำงาน
ในส่วนของการส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม สังกัดกระทรวง
สาธารณสุข จะปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลประจำจังหวัด และ
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นในภาพรวมจึงพบว่า
บัณฑิตทำงานตรงกับสาขาที่เรียน

2. ศึกษาการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขา
สาธารณสุขชุมชนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศา
สตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขชุมชน ของบัณฑิตในภาพรวม
อยู่ในระดับมากทุกด้านคือ (1) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
(2) ด้านหมวดวิชาของหลักสูตร และ (3) ด้านความสามารถ
บัณฑิต ยกเว้นความรู้ที่เคยเรียนมาในกลุ่มวิชาเลือกเสรี ไปใช้
ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
รายวิชาเลือกเสรีที่ลงทะเบียนเรียนไม่เกี่ยวข้องกับงานที่บัณฑิต
ทำเนื่องจากข้อกำหนดของหลักสูตรให้เลือกเรียนรายวิชาใด ๆ
ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยไม่จำกัดรายวิชาที่เคย
เรียนมาแล้ว และต้องไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียนโดยไม่นับ
หน่วยกิตในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตรของสาขาวิชานั้น [6]

ในส่วนของการสร้างของหลักสูตร บัณฑิตเสนอว่า
ควรเพิ่มรายวิชาเอก และเน้นการลงมือปฏิบัติร่วมกับทฤษฎีให้
มากโดยเฉพาะในรายวิชาเวชกิจฉุกเฉิน การทำหัตถการ และตัด
รายวิชาการศึกษาทั่วไปออก ในการจัดการเรียนการสอนของสาขา
วิชา พบว่า ยังขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะอาจารย์ทางด้าน
พยาบาล แก้ปัญหาโดยการให้อาจารย์พิเศษมาช่วยสอน ซึ่ง
อาจารย์พิเศษก็มีงานประจำอยู่แล้วจึงทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง
ประกอบกับเปลี่ยนอาจารย์พิเศษหลายครั้ง รวมถึงในช่วงแรก
ของการจัดการเรียนการสอน ยังขาดแคลนครูฝึกฝนไม่ว่าจะเป็น
ด้านเวชกิจฉุกเฉิน หรือเภสัชวิทยา อีกทั้งบัณฑิตยังเห็นว่าไม่ควร
รับนักศึกษาในแต่ละรุ่นมากเกินไป และควรจัดตั้งเป็นคณะวิชา
 อีกทั้งสาขาวิชาควรเน้นองค์ความรู้ที่ใช้ทำงานจริง เช่น วัคซีนเด็ก
โรคเรื้อรัง โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การฝากครรภ์ การ
ออกเยี่ยมบ้าน และการคัดกรองข้อมูล

ในส่วนของการสอนได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ
คุณภาพของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุข
ชุมชน ดังนี้ (1) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมใน
ระดับมาก โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ในสาขาวิชาชีพ
มีความเหมาะสมมากที่สุด (2) โครงสร้างของหลักสูตรมีความ
เหมาะสมมากที่สุดพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าจำนวนหน่วยกิตของกลุ่ม
ภาษาและการสื่อสารมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่ม
สังคมศาสตร์ วิชาเอกบังคับ และวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (3)
เนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก (4) กระบวนการ
จัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก (5) ด้านการ

วัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมาก

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม อาจารย์ได้ให้ข้อคิดเห็น ดังนี้ ควรทบทวนรายวิชาเพื่อให้เข้าเกณฑ์พระราชบัญญัติวิชาชีพ สาธารณสุขชุมชน ลดหน่วยกิตวิชาการศึกษาทั่วไปเพิ่มรายวิชา เฉพาะ เพิ่มรายวิชาจุลชีววิทยาและปรสิตวิทยา โรคติดต่อและ โรคไม่ติดต่อ และเพศศึกษาและสุขภาพในครอบครัว

3. คุณภาพของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิตพบว่า คุณภาพของ บัณฑิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน สุขภาพร่างกายและจิตใจของบัณฑิตมีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนด้านบุคลิกภาพ ด้านความกระตือรือร้น และความมีระเบียบ วินัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากสิ่งที่อาจารย์ผู้สอนจะต้อง ปรับปรุงในตัวของนักศึกษา คือ บุคลิกภาพ ความกระตือรือร้น และความมีระเบียบวินัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชนาฏ บรรณทอง และทิฆัมพร ขวาทอง ในการประเมินหลักสูตร พยาบาลมหาบัณฑิต พ.ศ. 2548 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้รูปแบบชิปบี ที่พบว่าความพึงพอใจต่อสมรรถนะเชิง วิชาชีพของมหาบัณฑิตและผู้ใช้มหาบัณฑิตอยู่ในระดับมาก [7]

การปฏิบัติงานของบัณฑิตตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนของผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน ของบัณฑิต พบว่า (1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของบัณฑิต มีมากที่สุด โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความเมตตา กรุณา การรักษากฎระเบียบวินัยของหน่วยงาน การให้เกียรติกับบุคคลอื่น เต็มใจ ช่วยเหลือผู้ร่วมงาน และรักษาชื่อเสียงของตนและหน่วยงาน (2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (3) ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ (4) ด้านความรู้ความสามารถในการใช้สารสนเทศ รองลงมา ส่วนด้านความรู้ความสามารถพิเศษอยู่ในระดับมากเป็น อันดับสุดท้าย

ส่วนในข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานให้ ข้อคิดเห็น ดังนี้ บัณฑิตควรหาความรู้เพิ่มเติมและมีความรอบคอบ ละเอียดก่อนส่งงาน และยังขาดทักษะด้านโครงการ มีมนุษยสัมพันธ์ ในการทำงาน มีจิตอาสาต่อผู้ร่วมงาน มีความกระตือรือร้น หน้าที่ ย่อมเข้มแข็งใส ตรงต่อเวลา มีความเกรงใจ สามารถปรับตัวในการทำงาน และทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

4. ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ ในสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ถ้าแยกเป็นรายข้อ อาจารย์มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหา วิชามากที่สุด รองลงมาคือบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับอาชีพครู อยู่ในระดับมาก และการใช้เสียงหรือท่วงท่า วาจา การตอบข้อซักถามอยู่ในระดับท้ายสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควรนำผลของการประเมินโครงสร้างของหลักสูตร และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของบัณฑิตรวมทั้งของอาจารย์ผู้สอน มา ปรับแก้รายละเอียดของหลักสูตรที่จะจัดทำในรอบต่อไป และ อาจารย์ผู้สอนควรเพิ่มเติมการสอนและเนื้อหาในส่วนที่บัณฑิต ได้เสนอแนะ

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา สาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้รับทุน สนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ภัทรพร เจริญบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณี จันทร์ศิลา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุวัตรชัยเกียรติธรรม ที่ ได้ให้ความกรุณาในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบคุณบัณฑิต สาธารณสุขชุมชน รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ที่ให้ความร่วมมือและเสีย สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนประสานงานกับผู้ บังคับบัญชาเพื่อเก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- [1] BanpotSuwanprasert. (2001). **Curriculum Development by child center**. Chiangmai : The Knowledge Center.
- [2] PinyoSathorn. (1999). "Curriculum Evaluation for Education Development," **Journal of Curriculum Development**. (12)7 : 3.
- [3] Office of the Higher Education Commission. (2008). **Handbook of Quality Assurance Education within Higher Education Revised Edition**. Nonthaburi : Parbpim.

- [4] ChomphanKunjara Na Ayudhaya. (1997). **Curriculum Development**. Bangkok : RongphimKhao ThahanAkat.
- [5] Robert,V. Krejcie and Eayle,W. Morgan, (1970). **Determinining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement. 30 : 608-609.
- [6] Faculty of Science and Technology, Rajabhat Maha Sara Kham University. **Bachelor of Science Program in Community Public Health (New Curriculum 2009)**.(2009). Maha Sara Kham : RajabhatMaha Sara Kham University.
- [7] Nuchanat Bannathon and Thikumporn khawkhong. The research of the curriculum evaluation on Master degree of nursing program, Thammasat University. (2007) Prathumthani : Thammasat University.